शोध निर्देशक
:चन्देश्वर लाल कर्ण
सह प्राध्यापक

डा. राजेन्द्र प्रसाद विमल र उनका व्यक्तित्व तथा कृतित्वको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्रसङ्काय अन्तर्गत
रा.रा.ब. नेपाली शिक्षण विभागको एम.ए दोस्रो वर्षको दसौं पत्र ५१०-१ शोधपत्रको प्रयोजनको लागि प्रस्तुत

शोधप्रबन्ध

शोधार्थी
अजय कुमार झा
सीम्बल नं. : १४०१०९/२०६७
त्रि.वि.वि.द.नं.: ९-२-२८-३८-९६
नियमित
नेपाली शिक्षण विभाग
रा.रा.ब. क्याम्पस, जनकपुरधाम
२०७३

शोध निर्देशक
:चन्देश्वर लाल कर्ण
सह प्राध्यापक

डा. राजेन्द्र प्रसाद विमल र उनका व्यक्तित्व तथा कृतित्वको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्रसङ्काय अन्तर्गत
रा.रा.ब. नेपाली शिक्षण विभागको एम.ए दोस्रो वर्षको दसौं पत्र ५१०-१ शोधपत्रको प्रयोजनको लागि प्रस्तुत

शोधप्रबन्ध

शोधार्थी
अजय कुमार झा
सीम्बल नं. : १४०१०९/२०६७
त्रि.वि.वि.द.नं.: ९-२-२८-३८-९६
नियमित
नेपाली शिक्षण विभाग
रा.रा.ब. क्याम्पस, जनकपुरधाम
२०७३

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय अन्तर्गत रा.रा.ब क्याम्पस नेपाली विभागको स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षका छात्र श्री अजय कुमार झा ले “डा. राजेन्द्र प्रसाद विमल उनका व्यक्तित्व तथा कृतित्वको अध्ययन” शिर्षकको प्रस्तुत शोधप्रबन्ध मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । मिहिनेत पूर्वक तयार पारिएको उहाँको शोधप्रबन्धबाट म पूर्ण सन्तुष्ट छु र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिश गर्दछु ।

मिति : ....

....

(चन्देश्वर लाल कर्ण)

सह-प्रध्यापक

नेपाली शिक्षण विभाग

रा.रा.ब. क्याम्पस, जनकपुरधाम

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय
रा.रा.ब. क्याम्पस
नेपाली शिक्षण विभाग
जनकपुरधाम

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय अन्तर्गत रा.रा.ब. क्याम्पस नेपाली शिक्षण विभागकाका छात्र अजय कुमार झाले स्नातकोत्तर (एम.ए.) नेपाली दोस्रो वर्षको दसौं पत्र ५१०-१ को प्रयोजनका लागि तयार गर्नु भएको "डा. राजेन्द्र प्रसाद विमल र उनका वयक्तित्व तथा कृतित्व" को अध्ययन शीर्षकको शोधप्रबन्ध सोही प्रयोजनका लागि स्वीकृत गरिएको छ ।

शोधप्रबन्ध मूल्याङ्कन समिति

	नाम	पद	हस्ताक्षर
१.	विभागीय प्रमुख, सह-प्रध्यापकः चन्देश्वर लाल कर्ण		
२			
३			

मिति : २०७३/ /   ई.सं. :

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत "डा. राजेन्द्र प्रसाद विमल उनका व्यक्तित्व तथा कृतित्वको अध्ययन" शीर्षकको शोधप्रबन्ध मैले आदरणीय गुरु सह प्रध्यापक चन्देश्वर लाल कर्ण ज्यूको कुशल निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । आफ्नो विविध कार्य व्यस्तता हुँदाहुँदै पनि मलाईं शोधकार्यमा अभिप्रेरित गर्नका लागि साथै प्रस्तुत निर्देशन दिनुभएकोमा सर्वप्रथम म उहाँ प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्रको शीर्षक चयनमा आवश्यक प्रेरणा र सुझाव दिनुका साथै स्वीकृत प्रदान गर्नुहुने विभागीय प्रमुख चन्देश्वर लाल कर्ण प्रति आभारी छु । यस शोधपत्रको तयारीको क्रममा आफूसँग भएका सामग्रीहरु उपलब्ध गराउनका साथै आफ्ना जीवनका विविध पक्षको लिखित तथा मौखिक जानकारी दिई सहयोग गर्नु हुने शोध नायक डा. राजेन्द्रप्रसाद विमल र वहाँका छोरा डा. आभाष लाभ र विभाष लाभ प्रति अभार व्यक्त गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधलेखनको शिलशिलामा मेरो शोधनायकका सम्बन्धमा विविध जानकारी दिनका साथै सामाग्री संङ्कलनमा भरमग्दुर सहयोग पुऱ्याउनु हुने अशोक दत्त, अवधेश पोखरेल, सुजित कुमार झा, डा. सुरेन्द्र लाभ सहितका व्यक्तित्वहरुलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । शोधका लागि आवश्यक पुस्तक पत्र पत्रिका शोधपत्र आदि सामग्री उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउने रा.रा.ब. पुस्तकालयप्रति पनि आभारी छु यसै गरी शोधकार्यको शिलशिलामा सामग्री संङ्कलन तथा अन्य कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने जीवन संगिनी श्रीमती अनीता कुमारी झा, छोरा आकाशराज झा, छोरी आस्था झा, मित्र सुजीत कुमार झा, आतिश मिश्र, गणेश खरेल सहितका सम्पूर्ण सहकर्मीहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । शोध कार्यको संकलन कार्यमा सहयोग गर्नुहुने ऋतुमाला फोटोकापी जनकपुर ८ का सञ्चालक प्रदीप कर्ण ज्यू प्रति पनि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

अन्त्यमा म प्रस्तुत शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि रा.रा.ब. क्याम्पस नेपाली विभाग जनकपुरधाम समक्ष पेश गर्दछु ।

मिति : ....

अजय कुमार झा
सिम्बल नं. : १४०१०९/२०६७
नेपाली शिक्षण विभाग
रा.रा.ब. क्याम्पस
जनकपुरधाम

बिषय सूची

पेज नं.

पहिलो परिच्छेद : शोध परिचय

१.१ शोध शीर्षक १
१.२ शोध प्रयोजन १
१.३ बिषय परिचय १
१.४ समस्याकथन २
१.५ शोधको उद्देश्य ३
१.६ पूर्वकार्यको समीक्षा ३
१.७ शोधकार्यको औचित्य, महत्व र उपयोगीता ४
१.८ अध्ययनको सिंमाङ्कन ५
१.९ शोधविधि ५
१.१० शोधपत्रको रुपरेखा ६

दोस्रो परिच्छेद : राजेन्द्र विमलको जीवनी

२.१ जन्म र जन्मस्थान ७
२.२ बाल्यकाल ८
२.३ शिक्षा दीक्षा ९
२.४ दाम्पत्य जीवन र पारिवारिक स्थिति ११
 २.४.१ विवाह र सन्तान ११
 २.४.२ पारिवारिक र आर्थिक अवस्था ११
 २.४.३ जागिरे जीवन १२
२.५ समाजिक, सांस्कृतिक कार्यहरुमा आबद्धता १३
२.६ भ्रमण १४
२.७ रुची तथा स्वभाव १५
 २.७.१ रुचि १५
 २.७.२ स्वभाव १६
२.८ सम्मान र पुरस्कार १६
२.९ लेखन १७
 २.९.१ लेखनका लागि प्रेरणा र प्रभाव १७
 २.९.२ लेखनको आरम्भ र प्रकाशनको थालनी २०
 २.९.३ लेखन कार्य र प्रकाशित पुस्तककाकार कृतिहरु २२
 २.९.४ प्रकाशित कृतिहरु २३

तेस्रो परिच्छेद : राजेन्द्र प्रसाद विमलको व्यक्तित्व

३.१ पृष्टभूमी २५

३.२ बाह्य व्यक्तित्व २५
३.३ आन्तरिक व्यक्तित्व २६
३.३.१ समाजिक व्यक्तित्व २६
३.३.२ जागिरे व्यक्तित्व २७
३.३.३ सम्पादक व्यक्तित्व २७
३.३.४ राजनीतिक व्यक्तित्व २८
३.३.५ कथाकार व्यक्तित्व २८
३.३.६ गीतकार व्यक्तित्व ३०
३.३.७ कवि व्यक्तित्व ३०
३.३.८ अनुवादक व्यक्तित्व ३१
३.३.९ समालोचक व्यक्तित्व ३२
३.३.१० नाटककार व्यक्तित्व ३२
३.३.११ उपन्यासकार व्यक्तित्व ३३
३.३.१२ निबन्धकार व्यक्तित्व ३३
३.३.१३ गजलकार व्यक्तित्व ३४
३.३.१४ अनुसंन्धान व्यक्तित्व ३४
३.३.१५ धार्मिक व्यक्तित्व ३५
३.४ जीवनी, व्यक्तित्व र साहित्यिक लेखनका बीच अन्तर सम्बन्ध ३५

चौथो परिच्छेद : राजेन्द्र विमलको कृतिको अध्ययन

४.१ राजेन्द्रप्रसाद विमलको साहित्यिक यात्रा ३८
४.२ "मिथिलाको इतिहास, संस्कृति र कला परम्परा" अनुसंन्धानात्मक कृतिको संङ्क्षिप्त परिचयात्मक अध्ययन ४२
४.३ "राजेन्द्रविमलका उन्नाइस कथाहरु" कथा संग्रहको अध्ययन ४४
४.३.१ कथा विश्लेषणका आधारहरु ४५
४.३.१.१ संरचना ४७
४.३.१.२ रुपविन्यास ४८
४.४ उन्नाईस कथाहरुको विश्लेषण ४८
४.४.१ पोष्टमार्टम ४८
४.४.२ उधारो जुत्ता ५२
४.४.३ कथा कालिदासस्य ५६
४.४.४ दुलो ६०
४.४.५ माओवादी ६४
४.४.६ नयाँ नेपाली कोकशास्त्र ६९
४.४.७ चिरा ७२
४.४.८ संस्कार ७६
४.४.९ एउटा बल्दो भविष्य ७९
४.४.१० रामेछापको श्रवणकुमार ८४

४.४.११ भूत ८७
४.४.१२ आधा जलेको तस्वीर ९१
४.४.१३ आत्मज्ञान ९४
४.४.१४ मौसम ९७
४.४.१५ लाकुरी फेरी फूल्ने छ १००
४.४.१६ राती राती महुवा फुल्छ १०३
४.४.१७ बिरालो र विश्वयुद्ध १०६
४.४.१८ कुकुर ११०
४.४.१९ रागविद्ध ११३

पाँचौ परिच्छेद : उपसंहार र निष्कर्ष

५.१ सम्भाव्य शोधशीर्षकहरु १२२

सन्दर्भग्रन्थसूची १२३

सङ्क्षेपीकृत रुप

संक्षिप्त रुप	पूर्णरुप
आई.ए.	इन्टरमिडियट अफ आर्टस
एम.ए	मास्टर्स अफ आर्टस्
ऐ.	ऐजन
क्र.सं.	क्रम सङ्ख्या
गा.वि.स.	गाउँ विकास समिति
चौ.सं.	चौथो संस्करण
डा.	डाक्टर
रा.रा.ब.	रामस्वरुप रामसागर बहुमुखी
त्रि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
ते.सं.	तेस्रो संस्करण
दो.सं.	दोस्रो संस्करण
पाँ.सं.	पाँचौ संस्करण
प्रा.	प्राध्यापक
प्रा.लि.	प्राइभेट लिमिटेड
पृ.	पृष्ठ
बी.ए.	व्याचलर अफ आर्टस्
मा.वि.	माध्यमिक विद्यालय
वि.सं.	विक्रम सम्बत्
संम्पा.	सम्पादक